

schoolboekjes toe over letterkunde kunnen niet buiten den braven patriot Simon Stijl; maar wie nam zijn bestek zoo ruim, dat Groen's proza in aanmerking kon komen? ⁸⁾

Voor al bij Jonckbloet was het gemis aan waardeeringsvermogen tegenover de heerschende religie in onzen bloeitijd in 't oog loopend, in wat hij schreef en wat hij zweeg. Trouwens op religieus gebied onderscheidde hij altijd slecht; men denke aan zijn voorbijgaan van het middel-nederlandsche mystieke proza, aan zijn onbegrijpelijke verblinding tegenover Hadewijch en Anna Bijns.

Van Vloten, niet zoo *van pas* modern, liberaal, doctrinair, zette veel recht. En wie na hem kwamen, hebben vaak met nobele onpartijdigheid en wil tot inleven in anderer gevoels-wereld schoone resultaten bereikt.

Stellig heeft daartoe ook meegewerkt, dat andersdenkenden aandacht vroegen voor hun geestverwanten. Meer dan een rechtzinnig protestantsch theoloog wijdde dissertatie of studie aan een onzer auteurs: Revijs, Cats, Marnix, Lodensteyn, Bilderdijk e. a. Een Christelijk Tijdschrift deed zijn stem niet zonder gevolg hooren. Een eenzame strijder schreef zijn bezielde „Calvinistische Vertoogen”. ⁹⁾

Maar veel eer en veel meer had men zich van Katholieke zijde aan de liefdevolle bestudeering zijner kunstenaars gezet: de naam Alberdingk Thijm volstaat; en in den nieuwsten tijd is er een heele Katholieke garde, die zich bij voorkeur wendt tot den Roomschen Vondel en diens kring. ¹⁰⁾

De *beweging van '80*, begonnen met literaire kritiek en kunst, maar universeel in haar streven, doelend op alle kunst en denken, heeft ook taalbeschouwing en literatuur-wetenschap willen hervormen. En deze stroom ging een anderen kant uit. Reeds met Perk zien we Hooft, eer heiden dan Christen, meer dan ooit in eere komen, pas achter hem kwam Vondel. De Renaissance had de triomf der Schoonheid gebracht, het Humanisme het *verlossende* woord gesproken, dat zag men nu eerst klaar. Indien het Nederlandsche volk ooit iets was geweest, en ooit iets zou zijn in de woordkunst, dan hadden de *grooten modernen* van Engeland en Frankrijk voorbeelden te zijn. Eerst die te evenaren, liefst daar erkenning te vinden, zou bewijst

J. bloet. neg

Katholieke literatuur
abb Th

180
L. Kunst- +
literatuur

Schopenh.
(2 Clu)

navolg E + F